

Садовська І.Б.,
д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО КОМПЛАЄНС-КОНТРОЛЮ

Сучасні тенденції розвитку бізнесу спрямовані на досягнення прозорості функціонування та моніторинг зовнішніх факторів, які впливають на економічну безпеку. Новою течією, яка бурхливо обговорюється практиками, є ініціатива створення так званого «Клубу білого бізнесу». Прототипом такої ініціативи стало прийняття за основу законопроекту № 11084 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства».

В разі прийняття зазначеного закону кардинально зміниться підхід щодо організації податкового обліку на рівні суб'єктів господарювання. Ціллю пропонованого законопроекту є впровадження інноваційної політики податкового адміністрування, спрямованої на низку пільг та партнерського підходу від державної податкової служби. Проектом заплановано створення спеціального реєстру платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства. Платники податків з реєстру зможуть скористатися пільгами та перевагами у податковому адмініструванні на час дії воєнного стану. Критерії відбору будуть передбачені системою оподаткування, до прикладу, буде встановлено відповідний рівень заробітної плати та податкового навантаження. Заслужують уваги запропоновані переваги для так званих членів «Клубу білого бізнесу», зокрема: можливість консультуватися з питань оподаткування у комплаєнс-менеджера; заборона на документальні перевірки; скорочення терміну камеральних перевірок. З урахуванням описаних інновацій організацію податкового обліку на підприємстві доцільно

спрямовувати на розвиток комплаєнс-контролю, який дозволить ефективно управляти комплаєнс-ризиками.

Термін «комплаєнс» означає відповідність і походить від англійського дієслова *to comply* (виконувати), що в буквальному сенсі є дотриманням встановлених стандартів, правил, вимог або умов. У контексті бізнесу податковий комплаєнс-контроль виконує завдання безперервного моніторингу, який підтверджує відповідність вимогам податкового законодавства, внутрішнім політикам та правилам, нормам певних стандартів, умовам угод з контрагентами та іншими інституціями. Існує низка загроз, спровокована бездіяльністю менеджменту в частині дотримання вимог податкового законодавства, у результаті чого підприємство приурочене до фінансових та репутаційних втрат. Нівелювання інструментами комплаєнс-контролю може стати причиною позбавлення ліцензій, заборони на проведення банківських операцій; призначення виїзних перевірок; санкції щодо посадових осіб; призупинення господарської діяльності; визнання недійсними правочинів та угод; застосування кримінальних проваджень, в кращому випадку штрафних санкцій та інших несприятливих наслідків для господарюючого суб'єкта.

Організація податкового комплаєнс-контролю на підприємстві є невід'ємною від процесу організації бухгалтерського обліку. Доцільно переглянути положення облікової політики і ввести доповнення з урахуванням головного принципу комплаєнс-контролю, який полягає у своєчасному виявленні та ідентифікації ризиків різного рівня та походження, попередженні та контролі ризиків, коригуванні бізнес-процесів задля нейтралізації ризиків, або хоча б пом'якшення наслідків несприятливих подій. Рекомендуємо основні складові щодо організації комплаєнс-контролю: 1) контроль бази та інформаційних джерел оподаткування; 2) контроль повноти і правочинності первинного документування; 3) контроль за центрами відповідальності формування бази для податкових розрахунків.